

Jeg ser det når jeg tror det

Vi sier ofte at vi først tror det når vi ser det. Ofte er det imidlertid slik at vi først ser det når vi tror det. Snåsamannen, legevitenskapen og systemutviklingsmetoder høster store fordeler av at det er slik.

Snåsamannen og legevitenskapen har klare fordeler av å få oss til å tro på behandlingsmetodene deres. Professor David Wootton hevder at legevitenskapen i beste fall var ineffektiv og ofte direkte skadelig før ca. 1860. Mye på grunn av mangelfulle metoder for evaluering av effekten av behandling overlevde legevitenskapen fram til da. Ironisk nok har dermed de samme manglene ved evalueringen av effekten av Snåsamannens behandling (healing) bidratt til å holde liv i legevitenskapen. Et illustrerende eksempel på vår evne til å se hendelser annerledes når vi tror at det er en sammenheng, gis i Vreeman og Carrols oppsummering av forskningen på effekten av sukker på hyperaktivitet hos barn. Gjennom oppsummeringen av 12 kontrollerte studier konkluderer de med at barn ikke blir hyperaktive med økt sukkerinntak, og at myten om dette skyldes at foreldrene oppfatter barna som mer hyperaktive når de tror at de har fått sukkerholdige matvarer.

Virkningen av å tro på en metode er ikke bare relevante for legevitenskapen og healing. Den kan kanskje også forklare populariteten til metoder og verktøy i systemutvikling. For å undersøke dette litt nærmere gjorde jeg nylig en studie på 50 programmerere fra et polsk outsourcingsfirma. Jeg ønsket å finne ut av om troen på smidige (agile) utviklingsmetoder medførte en for positiv tolkning av prosjektdata. Jeg hadde i forkant kartlagt at ca. 80% av programmererne trodde at smidige utviklingsmetoder ga høyere effektivitet og ca. 70% at de ga mer fornøyde brukere enn ved bruk av tradisjonelle (fossefalls) utviklingsmetoder. Det var under 10% som mente at smidige metoder førte til samme eller lavere effektivitet og brukerfornøydheth. Resten hadde ingen formening om forholdet.

Til bruk i undersøkelsen hadde jeg laget 10 datasett med 20 prosjekter i hver. Hvert prosjekt var beskrevet på formatet: Utviklingsmetode (smidig eller tradisjonell), Brukerfornøydheth (misfornøyd, fornøyd, svært fornøyd) og Produktivitet (funksjonspoeng per arbeidsdag). Prosjektdataene ble vist grafisk for å lette tolkningen. Det spesielle med datasettene var at alle prosjektutfall var tilfeldig generert og at det ikke var noen systematiske sammenhenger mellom utviklingsmetode og prosjektutfall. Hver programmerer fikk ett datasett og instruksjonen: *"Anta at dette [datasettet] er det eneste du vet om forholdet mellom smidige og tradisjonelle metoder i dette firmaet og at du er bedt om å tolke dataene."*

Det mest interessante funnet kom da vi spurte om effekten av smidige metoder på effektivitet og brukerfornøydheth, kombinert sett. Tolkning av datasettene med hensyn på en slik kombinert effekt vil lett innebærer noe subjektivitet i vurderingen, for eksempel ved at man må mene noe om hvor viktig brukerfornøydheth er i forhold til utviklingseffektivitet. Mens 20 av de 32 som i forkant var positive til smidige metoders effekt på både effektivitet og brukerfornøydheth rapporterte en positiv kombinert effekt, var det kun 1 av de 7 som i forkant var negative til enten effektivitet eller brukerfornøydheth til smidige metoder som så en slik sammenheng. De resterende, som i utgangspunktet var mer nøytrale til effekten av smidige metoder, hadde en nøytral tolkning av datasettet. Programmererne så altså en sammenheng i den retning de trodde sammenhengene skulle være, selv om det ikke var noen.

I likhet med legevitenskap og healing så kan det være klare fordeler ved å tro på en utviklingsmetode. Det kan hjelpe på motivasjonen og kanskje til og med øke effektiviteten og brukerfornøydhethen. Ulempene finnes imidlertid også. Vår evne til å se sammenhenger der det ikke er noen bidrar til at endringer i bruk av systemutviklingsmetoder i stor grad følger prinsipper fra motebransjen i stedet for å være evidensbaserte. I likhet med moter så har nye generasjoner systemutviklere behov for sitt eget for å skille seg fra foregående generasjoner og å være de mest oppdaterte. Hvis man får utviklere til å tro på en ny metode, vil metoden lett oppleves å ha positiv effekt selv om den har ingen eller kanskje til og med negativ effekt. For å få et riktig bilde av effekten trengs gode analysemetoder og mer nøytralitet i analysesituasjoner. Et steg i riktig retning er å gjøre analysen "blind", som innen medisin. Dette kan for eksempel skje ved at metodene gis nøytrale navn og at de som analyserer prosjektutfall ikke vet hvilken utviklingsmetode som skjuler seg bak de nøytrale navnene.